

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет управління, адміністрування та туризму
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

бакалавр

Рівень вищої освіти

Вплив регіональних тенденцій на розвиток внутрішнього туризму за матеріалами ТА «Евріка Тур» ФОП «Сікула», м. Волочиськ

Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

Спеціальність 242 «Туризм і рекреація»

Освітня програма «Туризм»

Шифр _____

Виконав: студент 4 курсу
група ТУР-19-1

Підпис

Богдан Бабажанов

Ініціали, прізвище

Керівник

Підпис

Оксана Гриндії

Ініціали, прізвище

Нормоконтролер

Підпис

Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:
Зав. кафедри
туризму та готельно-
ресторанної справи

Підпис

Ігор Журба

Ініціали, прізвище

_____ 2023 р.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет управління, адміністрування та туризму
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи
Рівень вищої освіти магістр
Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність 242 «Туризм і рекреація»
Освітня програма Туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ
зав. кафедри туризму та
готельно-ресторанної справи
Журба І. Є.
_____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Бабажанова Богдана В'ячеславовича

Прізвище, ім'я, по батькові студента

- 1 Тема роботи Вплив регіональних тенденцій на розвиток внутрішнього туризму за матеріалами ТА «Евріка Тур» ФОП «Сікула», м. Волочиськ
керівник роботи Гриндій Оксана Станіславівна
затверджена Наказом по університету від «01» березня 2023 р. №5
- 2 Строк подання студентом роботи на кафедру _____ 2023 р.
- 3 Вихідні дані до роботи: посібники, періодичні видання, статистичні звіти, Інтернет джерела
- 4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити)
У першому розділі розглянути теоретичні основи поняття внутрішній туризм.
У другому розділі проаналізована діяльність ТОВ «Евріка Тур» та вплив регіональних тенденцій на розвиток внутрішнього туризму.
У третьому розділі представлені проблеми, перспективи розвитку внутрішнього туризму та перспективи діяльності «Евріка Тур» на внутрішньому туристичному ринку.
- 5 Перелік графічного матеріалу: Трактування поняття «внутрішній туризм»;
Класифікація видів внутрішнього туризму;
Перелік основних напрямків діяльності ТОВ «Евріка Тур»;
Продаж турів в грудні 2022 року;
Перелік маршруті з короткою програмою та тривалістю за напрямом «Калейдоскоп приємних вражень», «Карпати», «Закарпаття», «Замки»;
Рекомендовані пропозиції щодо удосконалення внутрішнього туризму
5. Дата видачі завдання _____ 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Назва етапу виконання ДР	Термін виконання етапу роботи	Примітка
1. Вибір теми і складання бібліографії	22.05.2023	
2. Вивчення стану проблеми за темою «Вплив регіональних тенденцій на розвиток внутрішнього туризму за матеріалами ТА «Еврика Тур» ФОП «Сікула», м. Волочиськ», висвітлення її в науковій літературі, нормативних документах, мережі Інтернет	25.05.2023	
3. Збір фактичного матеріалу	29.05.2023	
4. Уточнення мети, завдань і обґрунтування концепції роботи	01.06.2023	
5. Вибір методів аналізу матеріалів. Попереднє формулювання гіпотез, припущень тощо. Обробка зібраного матеріалу	05.06.2023	
6. Виявлення тенденцій, схем розвитку проблемної ситуації, прогнозування та формулювання підходів до розв'язання проблеми	12.06.2023	
7. Підготовка тексту Основної частини роботи. Формулювання висновків за розділами	16.06.2023	
8. Підготовка тексту виступу та загальних висновків, проходження попереднього захисту	19.06.2023	
9. Здача роботи на кафедрі	20.06.2023	

Студент-дипломник

_____

Підпис,

Богдан Бабажанов

Прізвище, ініціали

Керівник роботи

_____

Підпис,

Оксана Гриндії

Прізвище, ініціали

АНОТАЦІЯ

на дипломну роботу _____ Бабажанова Богдана В'ячеславовича _____
Тема роботи: Вплив регіональних тенденцій на розвиток внутрішнього туризму за матеріалами ТОВ «Евріка Тур» ФОП «Сікула», м. Волочиськ _____
Спеціальність 242 «Туризм і рекреація»
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи
Науковий керівник старший викладач Гриндій О.С.
м. Хмельницький, 2023 р.

Дипломна робота виконана на ___ с., містить ___ таблиць, ___ рисунків, з перелік джерел посилань складається із ___ найменування, ___ додатків.

Актуальність роботи. Сьогодні галузь туризму є одним із лідерів світової економіки, сприяючи зростанню рівня зайнятості населення країни, стимулюючи розвиток інноваційної діяльності та надходження коштів до місцевих та загальнодержавних бюджетів, це позитивно впливає на розвиток міської інфраструктури та імідж міста. У сьогоднішній ситуації існуюча політична та соціально-економічна ситуація в Україні, спричинена військовими діями, завдає шкоди розвитку більшості галузей національної економіки та людей у сфері туризму, яка найбільш чутлива до змін у ситуації знаходить своє відображення в гальмуванні і зовнішніх факторів. Незважаючи на те, що останнім часом в країні вжито багато заходів для покращення туристичного іміджу України, на ринку туристичних послуг відбулися певні структурні зміни. Зокрема, існують об'єктивні причини для розвитку внутрішнього, які сприяють стабілізації соціально-економічної напруги в країнах і регіонах та стимулюють розвиток в'їзних туристів.

У першому розділі розглянули теоретичні основи дослідження поняття внутрішній туризм, його кваліфікаційні ознаки та міжнародний досвід.

У другому розділі проаналізовано загальну діяльність туристичного підприємства «Евріка Тур»; розвиток внутрішнього туризму на Україні та основні туристичні продукти підприємства на внутрішньому ринку туристичних послуг.

У третьому розділі розглянуті проблеми та перспективи розвитку внутрішнього туризму та запропоновані заходи для розвитку внутрішнього туризму під впливом регіональних особливостей для АТ «Евріка Тур».

Ключові слова: внутрішній туризм, туристичний ринок, туристичні послуги, туристична діяльність, аналіз, проблеми, тенденції.

SUMMARY

for the thesis of ____ Babazhanov Bohdan Vyacheslavovich _____

The topic of the work: The influence of regional trends on the development of domestic tourism according to the materials of LLC "Eureka Tour" FOP "Sikula", Volochysk

Specialty 242 "Tourism and recreation"

Department of tourism and hotel and restaurant business

Research supervisor, senior teacher Hryndii O.S.

Khmelnyskyi, 2023

The thesis is completed on ____ pages, contains ____ tables, ____ figures, the list of reference sources consists of ____ names, __ appendices.

Relevance of work. Today, the tourism industry is one of the leaders of the world economy, contributing to the growth of the employment level of the country's population, stimulating the development of innovative activities and the flow of funds to local and national budgets, this has a positive effect on the development of urban infrastructure and the image of the city. In today's situation, the existing political and socio-economic situation in Ukraine, caused by military actions, harms the development of most branches of the national economy and people in the field of tourism, which is most sensitive to changes in the situation and is reflected in inhibition and external factors. Despite the fact that many measures have recently been taken in the country to improve the tourist image of Ukraine, certain structural changes have taken place in the market of tourist services. In particular, there are objective reasons for domestic development that contribute to the stabilization of socio-economic tension in countries and regions and stimulate the development of inbound tourists.

In the first chapter, the theoretical foundations of the study of the concept of domestic tourism, its qualifying features and international experience were considered.

The second section analyzes the general activity of the tourist enterprise "Eureka Tour"; the development of domestic tourism in Ukraine and the main tourist products of the enterprise in the domestic market of tourist services.

In the third chapter, the problems and prospects of the development of domestic tourism and proposed measures for the development of domestic tourism under the influence of regional characteristics for JSC "Eureka Tour" are considered.

Keywords: domestic tourism, tourist market, tourist services, tourist activity, analysis, problems, trends.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ВНУТРІШНІЙ ТУРИЗМУ	10
1.1 Сутність поняття внутрішній туризм	10
1.2 Класифікаційні ознаки внутрішнього туризму на туристичному ринку	12
1.3 Міжнародний досвід розвитку внутрішнього туризму	15
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ВПЛИВУ РЕГІОНАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ	18
2.1 Характеристика діяльності ТА «Евріка Тур»	18
2.2 Аналіз розвитку внутрішнього туризму в Україні	21
2.3 Оцінка основних туристичних продуктів ТА «Евріка Тур» на внутрішньому туристичному ринку	23
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ	29
3.1 Тенденції та проблеми розвитку внутрішнього туризму в Україні за реаліями військового стану	29
3.2 Розробка внутрішнього туру ТОВ «Евріка Тур» під впливом регіональних тенденцій	33
ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	38

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сьогодні галузь туризму є одним із лідерів світової економіки, сприяючи зростанню рівня зайнятості населення країни, стимулюючи розвиток інноваційної діяльності та надходження коштів до місцевих та загальнодержавних бюджетів, це позитивно впливає на розвиток міської інфраструктури та імідж міста. У сьогоднішній ситуації існуюча політична та соціально-економічна ситуація в Україні, спричинена військовими діями, завдає шкоди розвитку більшості галузей національної економіки та людей у сфері туризму, яка найбільш чутлива до змін у ситуації. знаходить своє відображення в гальмуванні і зовнішніх факторів. Незважаючи на те, що останнім часом в країні вжито багато заходів для покращення туристичного іміджу України, на ринку туристичних послуг відбулися певні структурні зміни. Зокрема, існують об'єктивні причини для розвитку внутрішнього, а не міжнародного туризму, які сприяють стабілізації соціально-економічної напруги в країнах і регіонах та стимулюють розвиток в'їзних туристів..

Питанням розвитку туризму в Україні присвячено наступні дослідження вчених, таких як Бейдік О.М., Любіцева О.О., М. М. Марська, Г. П. Науменко, С.І. Попович, Т.Г. Сокол, Т.І.Ткаченко та ін. Проте, враховуючи мінливість зовнішнього середовища, актуальним залишається питання дослідження сучасного стану внутрішнього туризму в Україні та перспектив його розвитку. Таким чином, усі вищезазначені моменти були вирішальними для вибору теми кваліфікаційної роботи, та її актуальність.

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних та практичних аспектів організації розвитку внутрішнього туризму в Україні, та обґрунтування його перспектив.

Досягнення мети дослідження передбачає розв'язання наступних завдань:

- розглянути сутність поняття внутрішній туризм;
- представити класифікаційні ознаки внутрішнього туризму на туристичному ринку;
- розглянути міжнародний досвід розвитку внутрішнього туризму;
- проаналізувати діяльність туристичного підприємств «Евріка Тур»;
- розглянути регіональні особливості розвитку внутрішніх туристичних процесів в Україні;
- оцінити основні туристичні послуги ТА «Евріка Тур»
- обґрунтувати перспективи та проблеми розвитку внутрішнього туризму в Україні;
- запропонувати заходи для розвитку внутрішнього туризму .

Об’єкт дослідження – вплив регіональних тенденцій на розвиток послуг внутрішнього туризму ТА «Евріка Тур».

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти розвитку внутрішнього туризму під впливом регіональних тенденцій в Україні.

Методи дослідження. В роботі використовувались методи узагальнення, аналізу, схематичного та графічного зображення, порівняння. Інформаційну базу дослідження складають матеріали нормативно-правових актів України, наукові публікації, статистичні дані Державної служби статистики України, аналітичні та статистичні дані міжнародних організацій, аналітичні видання та офіційні сайти туристичних компаній; результати, отримані автором у ході власних досліджень.

Наукова та практична значущість результатів дослідження дозволила науково обґрунтувати та поглибити теоретичний підхід до моніторингу, контролю та формування впливу регіональних тенденцій на розвиток внутрішнього туризму в Україні та містить практичні рекомендації та висновки щодо їх використання.

Структура та обсяг. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Повний обсяг роботи

складає ___ сторінок друкованого тексту. Робота містить _ таблиць, ___
рисуноків, ___ використаних джерел.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ

1.1 Сутність поняття внутрішнього туризм

У складі комплексної концепції сучасного туризму внутрішній туризм, безсумнівно, є важливішою і значною складовою. Однак чіткого визначення поки що немає, і не тільки окремі експерти, але й туристичні організації мають різні тлумачення. (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 - Тракткування поняття «внутрішній туризм»

Автор/Джерело	Тракткування
Всесвітня туристична організація (ЮНВТО)	Внутрішній туризм включає діяльність відвідувачів-резидентів у межах певної країни (як частина внутрішньої туристичної поїздки або частина виїзної (зарубіжної) туристичної поїздки) [8].
Закон України «Про туризм»	Внутрішній туризм – це одна із організаційних форм туризму і характеризує подорожі в межах території України громадян України та осіб, які постійно проживають на її території [13].
В. Ф. Кифяк	Внутрішній туризм – тимчасовий виїзд громадян конкретної країни з постійного місця проживання в рамках національних кордонів цієї країни для відпочинку, задоволення пізнавальних інтересів, занять спортом та з іншою туристичною метою [16, с. 89].
І. Н. Коробейніков, І. Л. Полякова	Внутрішній туризм – це одна із форм міграції населення у країні, без виїзду за її межі, не пов'язана зі зміною місця проживання або роботи [16].
О. Д. Король, М. П. Крачило	Внутрішній туризм передбачає поїздки людей у межах країни постійного проживання. Він, на відміну від міжнародного, не забезпечує надходження іноземної валюти, проте перерозподіляє грошові потоки між регіонами всередині країни, вносить позбавлення в економічну кон'юнктуру, сприяє розвитку туристичного господарства в цілому.
А. І. Кубах, Т. А. Коляда, О. В. Харитонова	Внутрішній туризм – це подорожі в межах території України громадян України і осіб, які постійно проживають на її території [16].

Проведений аналіз підходів до поняття «внутрішній туризм» у таблиці 1.1 свідчить, що спільним для всіх визначень є те, що споживачами послуг внутрішнього туризму є громадяни України та охоплюють зони туристично-рекреаційних комплексів внутрішнього туризму, відмежовані існуючими державними кордонами України. Звідси видно, що основні особливості внутрішнього туризму в Україні є правовідносини між об'єктом і суб'єктом надання послуг внутрішнього туризму, що регулюються національним правом країни. Тому визначення внутрішнього туризму має ґрунтуватися на загальновизнаному міжнародному праві, а при розробці класифікації внутрішнього туризму необхідно вносити деталізації та уточнення. Внутрішній туризм є важливим для країни з кількох причин, наведених нижче.

Економічний розвиток. Внутрішній туризм створює нові робочі місця, підвищує попит на товари та послуги, що пропонуються на ринку, сприяє розвитку туристичної інфраструктури. Відповідно зросли державні доходи, покращився рівень життя місцевих жителів.

Збереження культурних та природних ресурсів. Внутрішній туризм дозволяє туристам відкривати для себе нові культурні та історичні пам'ятки, традиції та звичаї. Це сприяє охороні та розвитку культурних і природних ресурсів і привертає увагу до екологічних проблем та їх вирішення.

Соціальне значення. Внутрішній туризм може позитивно вплинути на зміцнення соціальної ідентичності та національної свідомості. Це дозволяє людям більше знати про свою країну, її історію, культуру та природу, сприяє формуванню національної самосвідомості та національної єдності.

Заохочення міжрегіонального співробітництва. Внутрішній туризм може сприяти розвитку міжрегіонального співробітництва та зміцненню зв'язків між різними регіонами країни, обміну досвідом, розробці нових ідей та проєктів, а також підвищенню рівня соціально-економічного розвитку країни. область збільшення.

Таким чином, внутрішній туризм є важливим для економічного, культурного та соціального розвитку кожної держави. Україна не є винятком. Бо Україна має великий туристичний потенціал і всі передумови для розвитку внутрішнього туризму. Однак туристичний сектор дуже вразливий і залежить від внутрішніх умов. Пандемії, війни та пов'язані з ними міжнародні обмеження на подорожі та економічна нестабільність мали значний вплив на попит на туристичні послуги та складність галузі в цілому..

1.2 Підходи до класифікації видів та форм внутрішнього туризму

На сьогодні у вітчизняній науці ще не вироблено єдиного єдиного визначення категорії «туризм». Зазначимо, що практична неможливість сформулювати єдине визначення туризму відображає як його складність, так і доцільність розгляду його як сфери наукових досліджень. У вітчизняній науці висвітлено велику кількість класифікацій видів туризму за різними ознаками. Тому актуальним є визначення оптимальних критеріїв для створення класифікацій видів внутрішнього туризму.

Внутрішній туризм - це подорожі територією України громадян України та осіб, які постійно проживають на території України. Залежно від категорії людей, які займаються туризмом, місця призначення, того, що вони використовують або відвідують, та інших характеристик розрізняють такі види туризму: сімейний; молодіжний; дитячий; для осіб похилого віку; для осіб з інвалідністю; лікувально-оздоровчий; культурно-пізнавальний; спортивний; екологічний (зелений); сільський; релігійний; підводний; гірський; пригодницький; мисливський; автомобільний; самодіяльний тощо [4].

Розглянемо найпоширеніші наукові підходи до класифікації туризму. Так, М.П. Крачило пропонує розрізняти класи, форми та види туризму [15].

На думку цього вченого, туризм поділяється на два великі класи: вітчизняні (внутрішній) і закордонні. Внутрішній туризм в основному орієнтований на громадян власної країни. На думку вченого, види туризму визначаються метою туристичної подорожі. Він пропонує відокремлення культурно-розважального, курортно-лікувального, пізнавально-ділового, або спеціалізованого, релігійного, спортивного та промислового туризму. Залежно від транспортних засобів, якими користуються туристи, туризм поділяється на такі види: автомобіль, автобус, мотоцикл, річка, залізниця, дорога, велосипед, пішохід, лижі, вода, підводний, печера, комбіновані [15].

В. Квартальнов та І. Зорін визначають таксономію туризму як відбір внутрішньо однорідних таксонів туристичної діяльності за визначеними видовими критеріями. [15]. Типи туризму виступають таксонами. Автори пропонують розглянути дев'ять основних класифікацій для виділення категорій туризму.

Г. Яковлев дає інший поділ туризму на види та форми [15]. Вчений використовує мотиваційні фактори, які спонукають людей подорожувати, як ознаки, які можуть класифікувати туризм за типами. Серед видів туризму він визначає туризм з рекреаційними цілями, культурологічний, соціальний туризм, спортивний туризм, економічний, науковий і політичний туризм. Тобто на види учений класифікує туризм за внутрішніми факторами, а на форми – за зовнішніми чинниками та причинами. Згідно із зазначеним, до форм туризму Г. Яковлев відносить: «форми залежно від походження туриста (згідно з даною формою, він розрізняє внутрішній та міжнародний туризм); залежно від його організації (паушальний та індивідуальний); залежно від тривалості подорожі (одноденний та з ночівлею); залежно від віку подорожуючих (діти, молодь, відносно молоді, люди середнього віку, пенсіонери); залежно від засобів пересування вчений виділяє дві форми: туризм із використанням власного транспорту та громадського; залежно від пори року виділяє зимовий та літній туризм» [15].

Отже, можна стверджувати, що на даний момент немає чіткого підходу до класифікації внутрішнього туризму. Вчені також розходяться в класифікації видів і форм, і в характеристиках класифікації є багато протиріч. З цієї причини ми надаємо унікальну систематику видів туризму, згруповану на основі досліджень та авторських узагальнень наведених джерел (таблиця 1.2). Щодо форми, то ми згодні з українським законодавством і вважаємо, що формою організації внутрішнього туризму є внутрішньо-регіональний та внутрішньо-державний.

Таблиця 1.2 - Класифікація видів внутрішнього туризму [1]

Ознака	Вид внутрішнього туризму
За кількістю учасників	Індивідуальний, груповий
За масштабами охоплення території:	Приміський, регіональний, державний
За способом організації:	Самодіяльний, організований
За віком подорожуючих:	Дитячий, молодіжний, середній, «третього віку»
За інтенсивністю туристичних потоків	Постійний, сезонний: односезонний; двосезонний
За джерелами фінансування:	Комерційний, соціальний
За тривалістю подорожі:	Короткостроковий, довгостроковий
За способом пересування:	Водний, пішохідний, автобусний, залізничний, верховий, мотоциклетний автомобільний, комбінований
За метою подорожі:	Рекреаційний, пізнавальний, діловий, релігійний, транзитний стійкий, екологічний, пригодницький, військовий, соціальний, шоп-, промисловий, сільський зелений лікувальний етнічний спортивний екстремальний, ностальгійний, культурно-розважальний, комбінований

Усі згадані види туризму тісно переплітаються з метою подорожі і не завжди можуть бути обрані окремо в чистому вигляді. Тому діловий туризм можна поєднувати з екскурсійним туризмом, етнічний туризм з релігійним туризмом, рекреаційний туризм з екскурсійним туризмом, сільський зелений туризм зі стійким лікувально-оздоровчим туризмом і так далі.

Необхідно зазначити, що під стійким екологічним туризмом ми розуміємо вид туризму, який передбачає подорожування у природних ландшафтах без їхньої зміни з метою збереження для майбутніх поколінь.

Підсумовуючи, можна стверджувати, внутрішній туризм є багатогранним явищем, тому важко чітко класифікувати види туризму. Суть класифікації туризму полягає у виділенні окремих видів і форм туризму в найрізноманітніших напрямках. Як наслідок, досі не існує чіткої загальноприйнятої класифікації туризму через те, що практично неможливо виділити чисту форму чи вид сучасного туризму.

2.3 Міжнародний досвід розвитку внутрішнього туризму

У деяких країнах внутрішній туризм є великим бізнесом, який приносить значні доходи місцевій економіці та країні в цілому. Популярними напрямками для внутрішніх туристів є США, Індія та Китай. Внутрішні мандрівники, як правило, люди, які займаються туристичною діяльністю в країні проживання. Відповідно до звіту, опублікованого Всесвітньою радою з подорожей і туризму (WTTC) [7], у 2021 році внутрішні подорожі складуть 73% світових витрат на подорожі та туризм. Це робить його важливим рушієм розвитку туристичного сектора..

Діяльність внутрішнього туризму забезпечує повернення грошей, витрачених на внутрішній туризм, в економіку кожної країни, створюючи економічну цінність і створюючи більш життєздатну та процвітаючу економіку.

Внутрішні подорожі є основною рушійною силою туризму та подорожей у країнах зі стійкою економікою. Фактично, у 22 із 31 проаналізованої країни на внутрішній туризм припадає принаймні 50% загальних витрат на подорожі та туризм, причому лідирує Бразилія з 94% витрат на внутрішніх туристів. За Бразилією йдуть Індія, Німеччина, Китай та Аргентина з 87% у кожній. Японія, Мексика, Об'єднане Королівство та

Сполучені Штати також зафіксували значні внутрішні витрати, на які припадає понад 80% внутрішніх витрат на подорожі та туризм.

Сильний внутрішній туризм у більшості з цих країн пояснюється зростанням чи значним зростанням населення середнього класу, зростанням купівельної спроможності внутрішніх споживачів, величезним розміром країни, зусиллями уряду щодо просування нових напрямків для подорожей, транспортною інфраструктурою, значним покращенням в економіці та зв'язки між різними внутрішніми регіонами [7].

Хоча країни часто намагаються зосередитися на міжнародному туризмі заради прибутків від експорту, внутрішній туризм залишається основною формою туризму та важливим засобом економічного зростання та розвитку регіону.

Пандемія вразила весь ринок послуг. Туризм, розваги, міжнародні перевезення – все це зазнало втрат через карантин і закриття кордонів. Найближчим часом багато країн зосередяться на внутрішньому туризмі. Більшість курортів приймають лише місцевих. Більше того, у людей є причини вивчати власну країну, адже подорожувати світом неможливо. Зараз пошукові запити про місцеві курорти, санаторії та бази відпочинку посідають перше місце в пошукових системах [8].

Проте в країні, орієнтованій на туризм, ця сфера є одними з основних джерел доходів і зайнятості. І такі держави не зможуть підвищувати межі доходів для внутрішнього туризму. Для країн з менш розвиненими подорожами все може змінитися. В Україні, наприклад, люди будуть частіше відвідувати місцеві курорти та санаторії.

Нові реалії змушують багатьох переосмислювати свою діяльність іншими способами. Не став винятком і туризм. Музеї та різноманітні туристичні об'єкти почали активно впроваджувати онлайн-тури [8].

Зрозуміло, що онлайн-екскурсія музеєм не замінить враження від відвідування власними очима. Однак така технологія буде доступна і після скасування карантину. Для тих, хто з якихось причин не може відправитися в

серйозну подорож, це чудовий спосіб збагатити вільний час. Це культурне навчання буде цікаво як дорослим, так і дітям.

Авіакомпанії, готелі, музеї — усі так чи інакше зазнали збитків. Але за кожною сферою діяльності стоїть людина, і пандемія вдарила по ній дуже глобально. Мільйони людей у всьому світі втратили або, можуть втратити роботу. Експерти прогнозують, що зайнятість скоротиться на 10-14%.

Сектор туризму є одним із секторів, які найбільше постраждали від пандемії. На галузь туризму припадає до 10% ВВП і зайнятість у великих розвинених країнах. У малих острівних державах його частка сягає третини загального обсягу економіки. У багатьох країнах на іноземних туристів припадає до 40-50% загальних надходжень від експорту (у випадку Греції та Чорногорії), тому макроекономічна стабільність сильно залежить від стану цієї галузі.

За даними Міжнародної туристичної організації, кількість міжнародних поїздок у 2020 році скоротилася вдвічі-п'ять разів порівняно з 2019 роком. Успіх протидії інфекційним захворюванням у кожній країні та день скасування внутрішніх обмежень на пересування значною мірою впливають на розвиток галузі. Країни з великим відтоком туристів мають можливість компенсувати втрати у своїх національних туристичних секторах шляхом перенаправлення виїзних туристичних потоків на внутрішні

Отже, нинішня ситуація відкриває можливості для туристичного сектору країни. Звичайно, таке «імпортозаміщення» туристичних послуг можливе в країнах з відповідними природними умовами та інфраструктурою. Це також значною мірою залежить від адаптивної реакції надання туристичних послуг, співвідношення ціна-якість, динаміка демографічних доходів внаслідок пандемії та бажання самих споживачів переходити на внутрішні туристичні дестинації.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ВПЛИВУ РЕГІОНАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ

2.1 Характеристика діяльності АТ «Еврика Тур»

Туристичний оператор «Еврика Тур» - це надійний оператор, який працює з 2006 року. Яке знаходиться за адресою 31200, вул. Незалежності, 74а, місто Волочиськ, Хмельницька обл. [3]

Мета діяльності компанії - добре організувати відпочинок туристів дбаючи про свою репутацію та ділові відносини з партнерами.

ТО «Еврика Тур» пропонує своїм клієнтам великий спектр послуг, якій відповідає всім можливим побажанням. Туроператор організує та виконує екскурсійні поїздки по всій території України, також виконує власні тури по Європі, бронює авіаційні білети, оформлює страхування клієнтів. Компаніє постійно оновлює перелік екскурсій, введе новинки та різні цікавинки. Складає екскурсійну програму таким чином, щоб вона була максимально раціональною, насиченою та цікавою. Компанія працює тільки з найкращими екскурсоводами - професіоналами у своїй справі. Основні напрямки діяльності туристичного підприємства розглянемо за допомогою рисунку 2.1

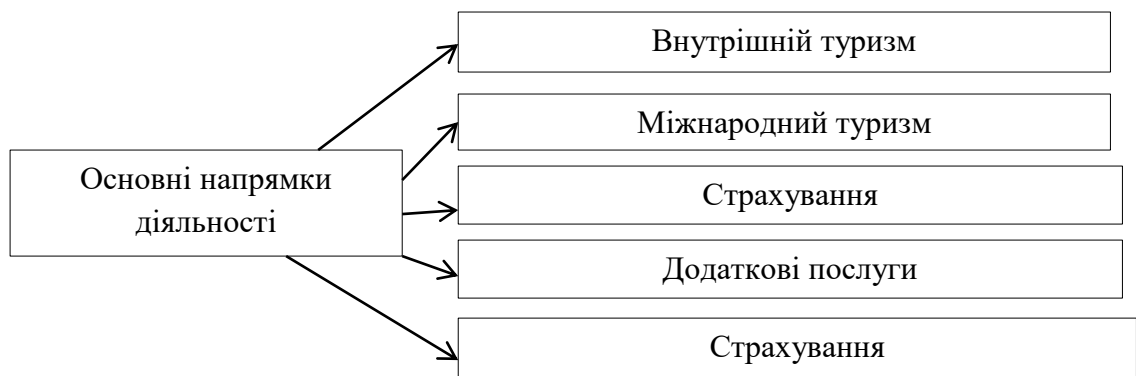

Рисунок 2.1 – Перелік основних напрямків діяльності ТО «Еврика Тур»

Компанія також організовує пляжний відпочинок на морях України і співпрацює з надійними операторами для організації відпочинку на морі в усіх країнах світу. Серед найбільш популярних країн для клієнтів компанії є Болгарія, Туреччина, Єгипет, Греція, Туніс, Іспанія, ОАЕ [3].

В компанії для екскурсійного обслуговують використовують автобуси на 19, 21, 43, 50 чол. Вид транспорту залежить від кількості туристів по тому чи іншому маршруту. Також компанія надає послуги з пасажирських перевезень на інші потреби, а саме: весілля, день народження, конференції, корпоративні, паломницькі поїздки. За допомогою таблиці 2.1 розглянемо характеристику транспорту для обслуговування клієнтів.

Таблиця 2.1 - Характеристику транспорту для обслуговування клієнтів ТО «Єврика Тур» [3]

Вид транспорту	Характеристика	Місткість
Автобус Setra 315 HD	комфортабельний автобус у якому є: розкладні сидіння з підлокітниками, зручні, оригінальні; DVD, MP3, мікрофон; склопакети, батареї по салону, кліматконтроль; велике багажне відділення	50 місць
Автобус Setra 312 HD	комфортабельний автобус у якому є: розкладні сидіння з підлокітниками, зручні, оригінальні; DVD, MP3, мікрофон; склопакети, батареї по салону, кліматконтроль; велике багажне відділення	43 місця
Mersedes Sprinter Extra Long	розкладні сидіння оснащені пасками безпеки, підлокітниками, приємного бежевого кольору; DVD, MP3, мікрофон; підсвітка салону у трьох кольорах, склопакети, два панорамних люки, додаткова пічка, кондиціонер; багажне відділення; шумоізоляція	21 місце

У 2012 році туристичний оператор «Єврика Тур», в особі Сікули Наталії Миколаївни, отримав грамоту від УКТК Хмельницької обласної державної адміністрації за сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у розвиток туризму.

Для того, щоб відповідати вимогам сьогодення та створювати найкращі пропозиції працівники постійно навчаємось, відвідують туристичні виставки, інформаційно-рекламні тури, сезонні семінари, самі використовують для

відпочинку за кордоном тури компанії. Таким чином, клієнт ще до поїздки може отримати компетентну та вичерпну інформацію (з позиції туриста) про країну, в яку хоче поїхати.

Туристичне підприємство «Евріка Тур» компанія, яка має невеликий штат працівників та директора в особі Сікули Наталії Миколаївни. Організаційну структуру туристичного підприємства розглянемо за допомогою рисунку 2.2.

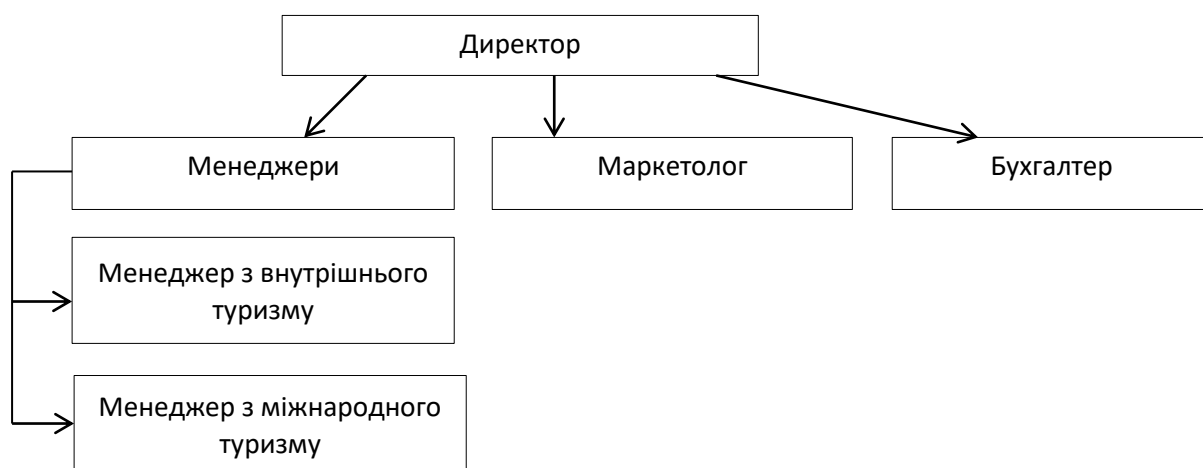

Рисунок 2.2 – Організаційна структура ТОО «Евріка Тур»

Тенденція, яка спостерігається в останні роки до повномасштабного вторгнення, це надання надає переваги відпочинку за кордоном, що ставало більш схожим на стиль життя. Тому компанія в період 2019-2021 роки прикладала всі зусилля, щоб виправдати всі сподівання своїх клієнтів стосовно міжнародних турів. Ситуація змінилась в лютому 2022 року з початком війни в Україні. Надавати послуги міжнародного туризму стало складніше, тому основними напрямками діяльності підприємства стали внутрішні тури, оформлення віз та допомога в перевезенні переселенців за кордон.

2.2 Регіональні особливості розвитку внутрішніх туристичних процесів

Розвиток туризму в Україні активно почався після здобуття незалежності. До 2020 року кількість туристів зростає. Щороку Україну відвідує близько 13-15 мільйонів людей. Однак у 2020 році туризм різко впав через пандемію COVID-19. Цьогоріч Україну відвідали лише 3,3 млн туристів, з них 1,8 млн – за перші три місяці. Саме тоді і почав розвиватися внутрішній туризм [8].

Туристичні потоки почали відновлюватися у 2021 році. До України знову вирушили іноземні туристи, завдяки цьому було прийнято 4,3 млн гостей, з яких 70% склали європейці [8].

В лютому 2022 року розпочалася війна з Росією, торкнувшись усіх галузей економіки. Найбільше постраждав туристичний сектор. У критичні для України березні та квітні туристична індустрія фактично зупинилася. Південні регіони країни стали недоступними для туристів у зв'язку з окупацією частини території та районів активних бойових дій. Херсонська, Миколаївська та Запорізька області, колись відомі своїми курортами, не приймали відвідувачів, мотивуючи це небезпекою для життя та здоров'я людей. Курортний сезон на Одещині не розпочався через ракетні обстріли та загрозу мінування. Єдиними місцями відпочинку в регіоні стали бази, санаторії та готелі з власними басейнами.

Завдяки центральним і західним регіонам напрямок туризму почав відновлюватися, хоча й не досягав показників перших місяців року. Тому у 2022 році лише 41% від загальної кількості туристів, які скористалися його послугами, були відправлені за два місяці до початку активних боїв, а 59% мандрівників подорожували кожні десять місяців. Липень, серпень і вересень зазвичай є найактивнішими місяцями для туристичного сектора. Однак кількість проданих турів у ці місяці впала на третину порівняно з тим же періодом минулого року [24].

Зі зменшенням кількості українців, які відпочивають за кордоном, збільшується й кількість тих, хто надає перевагу внутрішньому туризму. Статистика фіксує значне зростання попиту на подорожі до України у жовтні 2022 року. Кількість заброньованих турів зросла майже вдвічі порівняно з аналогічним періодом минулого року, що свідчить про те, що бажання подорожувати та відпочивати навіть у складних умовах залишається високим. Відтак, частка проданих турів в Україні у грудні 2022 року становила 40% (рисунок 2.2).

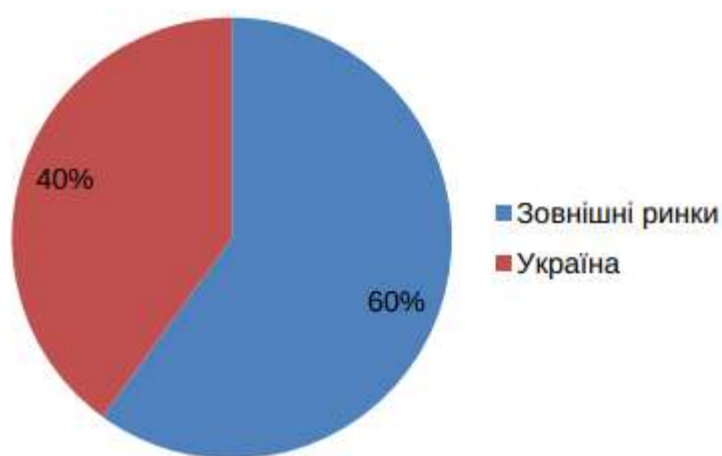

Рисунок 2.2 - Продаж турів в грудні 2022 року, % [5]

Зазначимо, що надходження до держбюджету від туризму у 2022 році скоротилися на 31% порівняно з 2021 роком через наслідки війни. Найбільше доходів держбюджету минулого року сплатили готелі – 898 млн грн. Однак ця сума все одно на 30% менша, ніж у 2021 році. До бюджету тоді надійшло 1,288 млн грн. На 35% впали податки від діяльності туроператорів, які у 2022 році сплатили до держбюджету 167,858 млн. грн, але у 2021 році цей показник сягнув 259,5 млн. грн. Також на 27% впала діяльність тур фірм, які у 2022 році до державного бюджету сплатили 204,795 млн. грн тоді, як у 2021 році від них у казну держави надійшло 279 млн 265 тис. грн [14].

За регіонами у 2022 році: Львів (273 млн проти 215 млн у 2021), Київ (164 млн проти близько 125 млн), Івано-Франківськ (159 млн проти майже 131 млн) зросли сплачені податки. Водночас у Київській та Одеській

областях зафіксовано значне зниження податкових надходжень, а саме на 58% на Одещині, 46% на Київщині [23].

В зв'язку з складною ситуацією в Україні у внутрішньому туризмі сформувалися певні тенденції: збільшення популярності санаторних (оздоровчих) турів; зменшення тривалості подорожей; популярність бронювання турів «на завтра»; зміна вимог до туристичних закладів, які ставлять потенційні туристи; зростання популярності соло-туризму; зміна портрету українського мандрівника; популярність туристичних програм, спрямованих на допомогу Збройним Силам України.

2.3 Оцінка основних туристичних продуктів «Еврика Тур» на внутрішньому туристичному ринку

Туристичний оператор «Еврика тур» пропонує своїм клієнтам великий спектр туристичних продуктів на внутрішньому ринку нашої держави. Ці туристичні продукти можна умовно поділити на декілька напрямів, а сам:

- Калейдоскоп приємних вражень;
- Карпати;
- Закарпаття;
- Замки.

Розглянемо більш детально кожний з представлених напрямів. Почнемо розгляд з напрямку, який має цікаву назву «Калейдоскоп приємних вражень». За допомогою цих туристичних продуктів можна познайомитись з цікавими місцями таких регіонів як: Рівненщина, Поділля, Тернопільщина, Львівщина, Київщина та звичайно з чарівним містом Київ. В таблиці 2.2 розглянемо перелік маршрутів з короткою програмою та тривалістю за цим напрямом.

Таблиця 2.2 - Перелік маршруті з короткою програмою та тривалістю за напрямом «Калейдоскоп приємних вражень» [3]

№	Назва маршруту та тривалість	Програма
1	Бурштинове сафарі 2 дні	Музей бурштину у Рівному, подорож на квадроциклах до "зачарованого лісу", гранітного кар'єру, затопленого кар'єру "Коплище", відпочинок біля кар'єру; загальна оглядова автобусна екскурсія по 6-ти локаціях, оленяча ферма під Рівним, картинг Зоопарк "Лімпопо", заповідник "Нагуєвичі", дельфінарій "Oskar", прогулянка по вечірньому курорту до бюветів; Дрогобицька дерев'яна церква Св. Юра XV., наскельне місто-фортеця Тустань
2	Захоплюючий Трускавець 2 дні	Зоопарк "Лімпопо", заповідник "Нагуєвичі", дельфінарій "Oskar", прогулянка по вечірньому курорту до бюветів; Дрогобицька дерев'яна церква Св. Юра XV., наскельне місто-фортеця Тустань
3	Від Поділля до Буковини 3 дні	Печера «Вертеба» , печера «Кришталева», Гермаківський дендропарк, Кам'янець-Подільський, екскурсія по місту та фортеці, скельно-печерний монастир у Бакоті, Чернівці, екскурсія по місту, Чернівецький університет, Хотинська фортеця
4	Золота підкова Західної України 3 дні	Золочівський замок, Китайський палац, Підгорецький замок, Олеський замок; Дубенський замок, Тараканівський форт, музей бурштину, тунель кохання; Замкова гора - Бона, Палац Вишнівецьких, Збаразький замок
5	"Незвідана Волинь та замки Тернопілля"	Дубенський замок, Тараканівський форт, Рівненський музей бурштину, зоопарк, Тунель кохання; Екскурсія по місту Кременець, Замкова гора Бона, палац Вишневецьких, Збаразький Замок
6	Львів "Погляд крізь віки. Галіція"	Золочівський замок, Китайський палац, Підгорецький замок, Олеський замок; Личаківське кладовище, пішохідна екскурсія по Середньовічному Львову по найцікавіших об'єктах, Шевченківський гай
7	Львів "Місто з ароматом кави і жагою до пригод"	Високий замок, екскурсія по Середньовічному Львову, будинок легенд, копальня кави, шоколадня, карамельня, Мак Дональдз, квест, прогулянка по вечірньому Львову; музей фотоілюзій, стадіон Львів Арена, Аквапарк "Пляж"
8	"Слідами Великих"	Умань, Національний дендрологічний парк "Софіївка", "Нова Софіївка", уманський фонтан; с. Шевченкове, Моринці, національний музей Тараса Шевченка, шоу фонтанів у Вінниці
9	"Край Великого генія"	Умань, Національний дендрологічний парк "Софіївка", "Нова Софіївка", уманський фонтан, с.Шнвченкове, Моринці, Канів "Шевченківський національний заповідник"
10	"До князів Київських" 2 дні	Оглядова екскурсія "Київ історичний", Софіївський собор, Михайлівський золотоверхий, Андріївський узвіз, майдан Незалежності, Арка Дружби народів, Києво-Печерська Лавра, Батьківщина-Мати, Київ вечірній; Ботанічний сад, "Мамаєва Слобода"
11	"Київ + Межигір'я" 2 дні	Музей корупції "Межигір'я; оглядова екскурсія Софіївський собор, Михайлівський золотоверхий, Андріївський узвіз, Майдан Незалежності, Арка Дружби народів, Батьківщина-Мати
12	"Сьогодні столиці" 2 дні	Екскурсія по найцікавіших об'єктах, океанаріум, музей медуз, Музей Науки, Київ вечірній; бабанова ферма, страусина ферма, екскурсія на виробництво "Coca Cola"

Наступний цікавий та популярний туристичний напрям, який пропонує «Евріка Тур» - Карпати. За допомогою турів цього напрямку можна відчути

шалені пригоди, море емоцій, драйв, приголомшливість гірських краєвидів та незабутній відпочинок. Також насолодитись мальовничими пейзажами гір, вдихнути гірське кришталево-чисте повітря, отримати справжній релакс для душі та тіла. За допомогою таблиці 2.3 розглянемо основні туристичні продукти цього напрямку.

Таблиця 2.3 - Перелік маршрутів з короткою програмою та тривалістю за напрямом «Карпати» [3]

№	Назва маршруту та тривалість	Програма
1	"Пригоди у Славську!" 3 дні	Наскельне місто-фортеця "Густань", скелі Довбуша в с. Бубнище; оглядовий підйомник "Захар Беркут", виїзд на гору Погар, відпочинок біля басейну; національний парк Сколівські Beskidi; водоспад Кам"янка, журавлине озеро
2	«Карпати KIDS» 3 дні	Парк історії Землі "Underhill", вольєри з дикими тваринами, Скелі Довбуша, сувенірний ринок, водоспад Пробій; полонина Перці, Динозавроленд, перевернутий будиночок; Буковель, оглядовий підйомник, водоспад Гук, країна "Гуцул Ленд"
3	«Драйвовий вікенд» 3 дні	Виїзд на джипах на полонину; сплав по Черемошу; Роупджампінг біля водоспаду Пробій, екстримальні розваги в Буковелі, тролей над Прутом
4	«Вікенд по-гуцульськи» 2 дні	Буковель, Гуцул Ленд, оглядовий підйомник, перевернутий будинок, Парк динозаврів, підвісний міст над р. Прут; Скелі Довбуша, вольєри з дикими тваринами, водоспад Пробій, сувенірний ринок, прогулянка на конях
5	«Гуцульський релакс» 3 дні	Манявський скит, манявський водоспад, Блаженний камінь; похід в гори: Скелі Довбуша, гора Маковиця, водоспад «Дівочі сльози», сувенірний ринок, водоспад Пробій; оглядовий підйомник, Буковель, Гуцул Ленд
6	«Гуцульські перлини» 3 дні	Буковель, оглядовий підйомник, Гуцул Ленд, перевернутий будинок, парк Динозаврів, підвісний міст; похід на полонину або гору Хом'як; Скелі Довбуша, водоспад Пробій, сувенірний ринок, вольєри з дикими тваринами, прогулянка на конях
7	«Підкори Говерлу!» 3 дні	Буковель, Гуцул Ленд, оглядовий підйомник, перевернутий будинок, Динозавроленд, підвісний міст; похід на Говерлу або до озера «Несамовите»; Скелі Довбуша, водоспад Пробій, сувенірний ринок, вольєри з дикими тваринами, прогулянка на конях
8	«Цікава країна - Гуцуляндія» 3 дні	Буковель, Гуцул Ленд, оглядовий підйомник, перевернутий будинок, Динозавроленд, підвісний міст; Верховина: музей гуцульської магії і мольфарства, «Приватний музей музичних інструментів», «Тіні забутих предків», «Галинка-Верховинка»; Скелі Довбуша, водоспад "Пробій", сувенірний ринок, вольєри з дикими тваринами, прогулянка на конях
9	Верховина - неофіційна столиця Карпат 3 дні	Водоспад Шешори, майстер-клас від народних майстрів-ремісників з виготовлення вовняних виробів; Місце сили Терношорська Лада; Похід на гору "Писаний камінь"; Криворівня: хата-музей І.Франка, Верховина: музей гуцульської магії, «Приватний музей музичних інструментів», «Тіні забутих предків», «Галинка-Верховинка», магії та мольфарства
10	«Чарівна Буковина» 3 дні	Джуринський водоспад, Червоноградський замок, водоспад Шешори; Вижниця: похід в гори «Протяте каміння», «Соколине око»; сувенірний ринок, майстер-клас вовняних виробів, оглядовий майданчик на Дістровський каньйон та на місто Заліщики

Вартість туристичних продуктів за напрямком «Карпати» коливається від 2750 грн до 2800 грн.

Ще один цікавий напрямок туристичного відпочинку, що пропонує туристичне підприємство це «Закарпаття». На Закарпатті багато привабливих місцевостей для туристів, деякі з них за своєю унікальністю не мають аналогів (географічний «Центр Європи», Долина нарцисів, полонина Драгобрат, на якій півроку лежить сніг). За допомогою розроблених маршрутів кожен клієнт зможе підібрати собі той самий, унікальний з його точки зору. В таблиці 2.4 представимо їх перелік та короткі програми.

Таблиця 2.4 - Перелік маршруті з короткою програмою та тривалістю за напрямом «Закарпаття» [3]

№	Назва маршруту та тривалість	Програма
1	"Закарпаття від А до Я!" 3 дні	Озеро Синевир, музей "Старе село"; Палац Шенборна, замок Паланок в Мукачево, термальні джерела "Косино", дегустація закарпатських вин; Водоспад Шипіт, прогулянка на канатно-крісельному витязі
2	«Замки та легенди Закарпаття» 3 дні	Наскельне місто-фортеця Тустань, національний парк Сколівські Бескиди: Водоспад Кам'янка, журавлине озеро, Реабілітаційний центр Бурого ведмедя, Долина вовків, озеро Синевир, музей "Старе село" с. Колочава; Водоспад Шипіт, канатно-крісельний витяг на Боржавські полонини
3	«Закарпатські візерунки» 3 дні	Палац Шенборна, замок Сент-Міклош, термальні джерела «Жайворонок»; Ужгород - екскурсія по місту, Ужгородський замок, музей "старе село", парк Динозаврів в Берегово; замок Паланок, військово-історичний комплекс "Бункер лінії Арпада"
4	«Закарпатський мікс» 3 дні	Буковель, Гуцул Ленд, Динозавроленд, перевернутий будинок, оглядовий підйомник, підвісний міст, центр Європи – Ділове; страусина ферма, заповідник оленя плямистого, вулиця-ринок лозоплетіння с.Іза, термальні джерела «Велятино»; замок Паланок, палац Шенборна
5	«Закарпатське літо» 3 дні	Палац Шенборна, замок Паланок, термальні джерела «Жайворонок»; Ужгородський замок, ресторація-музей «Деца у нотаря», термальні джерела «Косино»; термальні джерела «Жайворонок», замок Сент-Міклош
6	«Чарівне Закарпаття» 3 дні	Національний парк Сколівські Бескиди: водоспад «Кам'янка», Журавлине озеро, ; озеро Синевир, реабілітаційний центр Бурого ведмедя, Долина вовків, форелеве господарство «Озеро Vita», оглядовий підйомник «Захар Беркут»
7	«Різнобарв'я Закарпаття» 3 дні	Наскельне місто-фортеця Тустань, водоспад Шипіт, канатно-крісельний витяг на Боржавські полонини; буйволина ферма, страусина ферма, равликова ферма, вулиця-ринок лозоплетіння с. Іза, термальні джерела «Велятино»; озеро Синевир, реабілітаційний центр Бурого ведмедя, Долина вовків

Вартість туру по даному напрямку коливається від 2900 до 3100 грн в залежності від кількості туристів в групі та відстані на яку розрахований тур. Хочемо зауважити, що у вартість турів напрямів «Калейдоскоп приємних вражень», «Карпати» та «Закарпаття» включено: проїзд, проживання в номерах зі зручностями, вечері та сніданки, страхування, транспортне обслуговування по маршруту. Що стосується додаткових екскурсій та входу в об'єкти, то це оплачуються додатково (уточнюйте перед поїздкою).

За допомогою туристичних продуктів напрямку «Замки» компанія «Еврика Тур» пропонує вирушити в подорож найцікавішими замками та палацами України. Мандрівник зможе побачити 18 легендарних твердинь, а опинитися на 300, 500 і навіть 1000 років назад. І кожна з цих подорожей не буде схожа на іншу: кожен замок та палац має власну нетипову історію. Фортеця, де вперше у світі приготували каву, 600-літні мури протяжністю 2,5 км на місці таємничого давньогрецького міста, замок, оборону якого понад 3 роки очолювала тендітна жінка – це лише неповний перелік місць де зможе побувати клієнт, якщо придбає один з турів. Отже, розглянемо в таблиці 2.5 основний їх перелік.

Таблиця 2.5 - Перелік маршруті з короткою програмою та тривалістю за напрямом «Замки» [3]

№	Назва маршруту та тривалість	опис туру
1	Золота підкова Західної України 3 дні	Екскурсія найпопулярнішими замками Львівщини, Полісся та Тернопілля допоможе Вам відчувати лицарський дух та атмосферу історичної України. Перед Вами відчинять двері - Золочівський, Підгорецький та Олеський замки, Дубенський замок, Тараканівський форт, Кременецький замок, палац Вишнівецького, Збараський замок. На Вас чекають легенди середньовічних замків, історія та неймовірні красиви!
2	Незвідана Волинь та замки Тернопілля – 2 дні	Замки Тернопілля - свого часу ці споруди відігравали значущу роль в обороні краю. У доповненні з архітектурою монастирів і церков, в оточенні мальовничої української природи, ці острівці нашої культури раді зустрічі кожному допитливому туристові. Овіяні легендами століть, Дубенський замок та Тараканівський форт причаровують сучасників, познайомимось із експонатами музею бурштину, із жителями зоопарку та екзотаріуму, а також

		зробимо вражаючі фото у тунелі кохання. Вирушаймо на зустріч романтичній історії українського народу!
3	Дубно – Луцьк 2 дні	Відвідаємо міста Луцьк та Дубно – місто, де сучасне та минуле тісно переплітаються, а факти мирно співіснують з міфами, легендами та міськими бувальщинами, де все – і давня бруківка, і віконниці старовинних будинків, і стіни древніх храмів зберігають подих історії.
4	«Золота підкова Львівщини» 1 день	Екскурсія найпопулярнішими замками Львівщини допоможе Вам відчутти лицарський дух та атмосферу історичної України. Перед Вами відчиняють двері - Золочівський, Підгорецький та Олеський замки, в яких Ви побачите містичні камені тамплієрів з нерозгаданими надписами, одну з найкращих виставок дерев'яних скульптур, почуєте романтичні та трагічні розповіді про життя мешканців замків і, звичайно, познайомитеся з привидами із Олеського та Підгорецького замків!
5	Кам'янець-Подільський – Хотин 1 день	Кам'янець-Подільський – Хотин - В Україні не так вже й багато історичних пам'яток, які можна було б порівняти із легендарними Хотинською та Кам'янець-Подільською фортецями. Про них повідомляється у середньовічних літописах і хроніках, згадується у листах вінценосних осіб та мемуарній літературі. Їм присвячувалися оди, вони оспівувалися в народних піснях та літературних творах.Фортеці відіграли важливу роль в житті багатьох творців історії, вони неодмінно запам'ятаються і Вам, якщо Ви вирушите у цю подорож!

Отже, розглянувши основні туристичні продукти які пропонує ТА «Еврика Тур» своїм клієнтам, можна стверджувати, що компанія надає великий спектр тур продуктів на внутрішньому ринку України. Також, можемо зауважити, що за даними сайту компанії, вона постійно оновлює свій асортимент туристичних продуктів, щоб як найбільш задовольнити потреби ринку та клієнтів у внутрішніх турах країною.

РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ

3.1 Тенденції та проблеми розвитку внутрішнього туризму в Україні за реаліями військового стану

Важливою тенденцією внутрішніх подорожей є те, що більшість бронювань складають санаторно-курортний (оздоровчий) та оздоровчий відпочинок, якомога далі від авіаційних попереджень та вибухів. Здоров'я стало особливо цінним під час війни. Як свідчить статистика продажів компанії, що спеціалізується на продажу українських туристичних послуг, люди хочуть відпочити в безпечній та спокійній обстановці, де можна відновити своє здоров'я та душевний стан. Згідно з оприлюдненими даними, більшість замовлень (44,4%) пов'язані з санаторно-курортними путівками. Друге місце за популярністю займає поїздка в Карпати (29%). Третім за популярністю місцем для подорожей є гірськолижні курорти (19,5%), де попит зростає взимку. Крім того, українці їздять в автобусні тури по Україні, замовляють екскурсії в приморські санаторії, обирають екскурсії містом і спеціальні види відпочинку для дітей.

Туристи все частіше віддають перевагу подорожам поодиночі або сім'єю, а не групами.

Протягом останнього року плани подорожей мали тенденцію до звуження. Експерти кажуть, що раніше українці планували свої поїздки щонайменше на місяць, а тепер терміни значно коротші. Багато туристів віддають перевагу турам «на завтра», бронюючи їх буквально в останній момент. Але експерти кажуть, що такі тури часто недоступні, оскільки популярні місця відпочинку бронюють заздалегідь. Тому все більше туристів звертаються до пропозицій туроператорів, які можуть запропонувати спеціальні пропозиції в місця, які ще не користуються популярністю у відпочиваючих. Наприклад, сьогодні гірськолижний курорт

Буковель є найпопулярнішим місцем серед українських та іноземних туристів для любителів активного відпочинку. Тури бронюють заздалегідь, тому на зимові канікули більшість готелів повністю заповнені. У зв'язку з цим туроператори пропонують і інші менш популярні гірськолижні курорти, такі як Яблуниця, Славське, Драгобрат, Мигово, Пилипець, Волофта, Плай, Яремче, Крася. [4].

Останнім трендом у внутрішньому туризмі є скорочення часу подорожі. Періоди відпочинку зазвичай обмежуються вихідними або короткими вихідними. Коротка поїздка в Україну зазвичай вважається «перезавантаженням», а не відпусткою [6]. Люди хочуть відновити сили, відпочити і повернутися до роботи з новою силою та енергією.

Однією з головних проблем для мирних жителів є перебої з електрикою через російські ракетні обстріли. Тому наявність генераторів є найважливішою вимогою для туристів. Крім того, більшість туристів не хочуть залишати своїх домашніх тварин самих під час подорожі, що збільшує попит на готелі, де дозволено проживання з домашніми тваринами. У результаті все більше готелів допускають домашніх тварин. [12].

Війна змінила імідж українських туристів, які подорожують у 2022 році. Кількість жінок, які подорожували минулого року, зросла в чотири-п'ять разів більше, ніж чоловіків. Значне збільшення кількості людей, які бронюють тури тільки собі [10].

Крім того, стало популярно брати участь у туристичних програмах на підтримку українських військових. Подібні поїздки не тільки допомагають зібрати кошти на потреби військових, але й дають вам відчуття, що ви є частиною великої справи та робите щось корисне для своєї країни..

Дивлячись на суму сплачених податків за минулий 2022 рік, можна побачити, що галузь функціонує, незважаючи на війну. Однак сьогодні туристи потрібні як ніколи, оскільки індустрія туризму фінансує місцеву економіку, сплачуючи податки, значна частина яких йде на національну оборону та військові. Тому важливо, щоб українці розуміли, що важливо не

лише заряджатися енергією, набиратися бадьорості та натхнення для роботи, а й допомагати армії, мандруючи Україною.

Отже, якщо проаналізувати вищезазначені тенденції, то можна побачити, що незважаючи на воєнний період, люди продовжують подорожувати в Україну, що сприяє розвитку ринку внутрішнього туризму в нашій країні.

Водночас розвиток внутрішнього туризму ускладнюється багатьма проблемами, зумовленими складною ситуацією в Україні. Такими питаннями є:

- військові дії, небезпечні як для туристів, так і для мирного населення, особливо на окупованих територіях та активних бойових діях.

- значні частини туристичних і рекреаційних ресурсів, таких як історичні будівлі, культурні об'єкти, споруди, релігійні та природні заповідники, втрачаються через знищення або розміщення на окупованих чи ворожих територіях.

- руйнування туристичної інфраструктури в районах активних бойових дій;

- логістичні порушення на території України у зв'язку зі знищенням шляхів сполучення або дислокацією на них окупаційних військ;

- розміщення окупаційних військ на території туристичного центру;

- втрати людських ресурсів, пов'язані з відтоком особового складу за кордон, переміщенням особового складу в інші регіони України або участю особового складу у бойових діях [12].

Щоб пом'якшити вплив цих проблем на внутрішній туризм, рекомендуються такі заходи:

- безпека та попередження. Уряди можуть вживати заходів для забезпечення національної безпеки, надавати інформацію про потенційні небезпеки та попереджати туристів про небезпечні для відвідування території. Це може включати попереджувальні знаки, вказівки щодо

поведінки в зонах конфлікту, створення карт безпеки, надання туристичної допомоги тощо;

- реставрація історико-культурних цінностей. Військові дії можуть призвести до руйнування будівель та культурних цінностей, тому особливу увагу слід приділити післявоєнній реставрації;

- альтернативний маршрут. На території України можна розробити альтернативні маршрути для туристів, які не пролягатимуть через зони конфлікту чи активних бойових дій. Завдяки цьому ми можемо знизити ризик для туристів і позитивно вплинути на розвиток туризму в інших частинах країни;

- відновити туристичну інфраструктуру, дороги та іншу інфраструктуру в реабілітованих районах, щоб забезпечити безпеку туристів і відновлення бізнесу в цих районах. За допомогою державного бюджету, іноземних донорів та інвесторів можна швидко відновити туристичну інфраструктуру;

- державна підтримка туристичної галузі. Туристичну галузь слід залучати до програми післявоєнної відбудови України;

- підтримка тих, хто працює в туристичній галузі. Держави можуть допомогти туристичним агентствам та іншим підприємствам зберегти робочі місця та забезпечити працівників гідною оплатою праці.

Саме тому внутрішній туризм має велике значення для України, оскільки він сприяє розвитку регіону, збільшує доходи туристичної галузі, збагачує культурне життя країни та підвищує її репутацію в міжнародному співтоваристві. У зв'язку зі складною ситуацією в Україні, спричиненою військовими діями на українській території, у сфері внутрішнього туризму намітилися певні тенденції. Такою тенденцією стають дедалі популярнішими санаторні тури. Популярність бронювання турів «на завтра». Скоротить час у дорозі. Зміна вимог до туристичних об'єктів. Фіксовані портрети українських туристів. Зростання популярності сольних подорожей. Популярність туристичних програм на підтримку української армії. Аналіз тенденцій

внутрішнього туризму показує, що люди продовжують подорожувати Україною, що сприяє розвитку внутрішнього туристичного ринку нашої країни.

3.2 Розробка внутрішнього туру АТ «Евріка Тур» під впливом регіональних тенденцій

На даний час перспективним є розвитку екологічного (зеленого) туризму на усій території України, проте зважаючи на складну геополітичну ситуацію на українсько-російському та українсько-білоруському кордоні основним регіоном розвитку екотуризму може стати Поділля. Важливе рекреаційне значення у цьому регіоні мають рекреаційні території, об'єкти природо-заповідного фонду (національний природний парк «Північне Поділля», «Кармелюкове Поділля»), цікавими для туристів можуть бути традиції та звичаї місцевого населення. Тому для подальшого розвитку туристичного підприємства «Евріка Тур» під впливом регіональних тенденцій хочемо запропонувати екологічно-пізнавальний тур на равликову ферму «Епіравлик». Карта маршруту представлена на рисунку 3.1

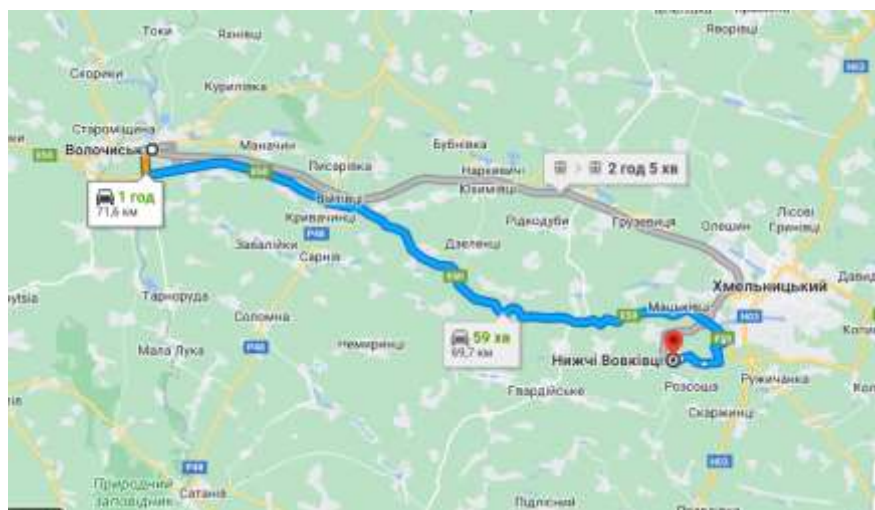

Рисунок 3.1 – Маршрут для нового туру «Незвідані равлики»

Тур розрахований на оди день з відпочинком на равликовій фермі «ЕпіРавлик» за бажанням в автентичному будиночку на мальовничій місцевості села Нижні Вовківці.

На фермі відвідувачі зможуть познайомитись з особливостями вирощування равликів. Їх харчуванням, розведенням та догляду.

Прийняти участь в забаві – «Равликові перегони». Також насолодитись смачними делікатесами на зручно облаштованій зоні відпочинку.

Власники пропонують відвідувачам цікаві фотозони, для цікавих та гарних фото на згадку.

Вартість туру буде складати 680 грн з врахуванням мінімальної групи туристів кількістю 20 чоловік.

Якщо запланувати на перспективу, що туристична компанія буде подавати по одному туру на тиждень на протязі чотирьох місяців, то підприємство зможе отримати додатково 217600 доходу.

Також, популярним у наші дні стає вид відпочинку, що отримав назву військового туризму (military heritage tourism). Цей вид туризму спрямований на відвідування районів, пов'язаних з військовими діями. Військові тури можуть носити пасивний характер: відвідання військово-історичні пам'яток та місць попередніх боїв. Після закінчення військових дій з'являться нові популярні туристичні напрямки: Буча, Ірпінь, Бороданка, Гостмер, Лиман, Ізюм та інші населені пункти. Активні пізнавальні властивості військового туризму: керування військовою технікою, стрільба з різних видів гармат.

Військовий туризм буде особливо популярним у країнах з потужною технологічною базою та історією формування збройних сил. На жаль, враховуючи ситуацію в Україні, військовий туризм можна вважати одним із найперспективніших для України. Важливо створювати нові туристичні маршрути та туристичні програми, щоб громадськість розуміла, як сьогодні відбувалася боротьба українського народу. Військовий туризм включає проживання у військових умовах, участь у програмах військової підготовки

та розвідку. Однак, нажаль ще тривають бойові дії, тому дані тури поки недоступні

Таблиця 3.2 – Рекомендовані пропозиції щодо удосконалення внутрішнього туризму під впливом регіональних тенденцій

№ з/п	Назва заходу	Зміст заходу	Очікуваний результат
1	Тур «Незвідані равлики» на равликову ферму «ЕпіРавлик»	Розробка екологічно-пізнавального туру для популяризації внутрішнього туризму під впливом регіональних тенденцій	Додатково збільшення клієнтів на 20%, що принесе туристичні компанії «Еврика Тур» додатковий доходу в розмірі 217600 грн.

ВИСНОВКИ

Внутрішній туризм є важливим для економічного, культурного та соціального розвитку кожної держави. Україна не є винятком. Бо Україна має великий туристичний потенціал і всі передумови для розвитку внутрішнього туризму. Однак туристичний сектор дуже вразливий і залежить від внутрішніх умов. Пандемії, війни та пов'язані з ними міжнародні обмеження на подорожі та економічна нестабільність мали значний вплив на попит на туристичні послуги та складність галузі в цілому.

Внутрішній туризм є багатогранним явищем, тому важко чітко класифікувати види туризму. Суть класифікації туризму полягає у виділенні окремих видів і форм туризму в найрізноманітніших напрямках. Як наслідок, досі не існує чіткої загальноприйнятої класифікації туризму через те, що практично неможливо виділити чисту форму чи вид сучасного туризму.

Проаналізувавши світовий досвід розвитку внутрішнього туризму, з'ясували, що нинішня ситуація відкриває можливості для туристичного сектору країни. Звичайно, таке «імпортозаміщення» туристичних послуг можливе в країнах з відповідними природними умовами та інфраструктурою. Це також значною мірою залежить від адаптивної реакції надання туристичних послуг, співвідношення ціна-якість, динаміка демографічних доходів внаслідок пандемії та бажання самих споживачів переходити на внутрішні туристичні дестинації.

Провівши аналіз діяльності АТ «Еврика Тур», з'ясували, що тенденція, яка спостерігається в останні роки до повномасштабного вторгнення, це надання надає переваги відпочинку за кордоном, що ставало більш схожим на стиль життя. Тому компанія в період 2019-2021 роки прикладала всі зусилля, щоб виправдати всі сподівання своїх клієнтів стосовно міжнародних турів. Ситуація змінилась в лютому 2022 року з початком війни в Україні. Надавати послуги міжнародного туризму стало складніше, тому основними

напрямами діяльності підприємства стали внутрішні тури, оформлення віз та допомога в перевезенні переселенців за кордон.

Що стосується регіональних особливостей розвитку внутрішнього туризму, то в зв'язку з складною ситуацією в Україні у внутрішньому туризмі сформувалися певні тенденції: збільшення популярності санаторних (оздоровчих) турів; зменшення тривалості подорожей; популярність бронювання турів «на завтра»; зміна вимог до туристичних закладів, які ставлять потенційні туристи; зростання популярності соло-туризму; зміна портрету українського мандрівника; популярність туристичних програм, спрямованих на допомогу Збройним Силам України.

Отже, розглянувши основні туристичні продукти які пропонує ТА «Евріка Тур» своїм клієнтам, можна стверджувати, що компанія надає великий спектр тур продуктів на внутрішньому ринку України. Також, можемо зауважити, що за даними сайту компанії, вона постійно оновлює свій асортимент туристичних продуктів, щоб як найбільш задовольнити потреби ринку та клієнтів у внутрішніх турах країною.

Аналіз тенденцій та проблем впливу регіональних особливостей на розвиток внутрішнього туризму показав, що внутрішній туризм має велике значення для України, оскільки він сприяє розвитку регіону, збільшує доходи туристичної галузі, збагачує культурне життя країни та підвищує її репутацію в міжнародному співтоваристві.

Щодо рекомендацій для АТ «Евріка Тур» ми запропонували тур «Незвідані равлики» в одному з перспективних напрямів зеленого туризму. За допомогою цього туру туристичне підприємство в перспективі зможе збільшити кількість клієнтів на 96 осіб та прибутки на 13000 за чотири місяці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко І.Я. Курбацький І.Ю. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ЗА ВИДАМИ В ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ. // Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. Випуск 15, 2023. С 244-250
2. Артюх К. Відпочинок на генераторах: як влаштований туризм в Україні взимку 2022–2023. Укрінформ. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3634086-vidpocinok-na-generatorah-ak-vlastovani-j-turizmv-ukraini-vzimku-20222023.htm>
3. АТ «Еврика Тур», офіційний сайт. URL: <https://evrikatour.com.ua/pro-nas>
4. Божко Л. Д., Холодок В. Д. Туризм: проблеми та перспективи розвитку під час війни. Культура України. 2022. № 77. С. 60–62. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5325.077.07>.
5. Вікенди для перезавантаження. Як змінилася специфіка відпочинку туристів в Україні через війну. Твоє місто. 2022. URL: https://tvoemisto.tv/news/yak_zminylasya_spetsyfka_vidpochynku_vnutrishnih_turystiv_v_ukraini_cherez_viynu_135095.html
6. Внутрішній туризм зростає в Україні попри бойові дії. Укрінформ. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3619754-vnutrisnij-turizm-v-ukraini-zrostaє-popri-bojovi-dii.html> (дата звернення: 12.03.2023).
7. Всесвітня рада з подорожей і туризму (WTTC). URL: <https://wtcc.org/Portals/0/Documents/Reports/2018/Domestic%20Tourism-Importance%20Economic%20Impact-Dec%2018.pdf?ver=2021-02-25-182514->
8. Всесвітня туристична організація (ЮНВТО). URL: <https://www.unwto.org/ru>
9. День туризму разом з Visit Ukraine. Visit Ukraine. 2022. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/927/denturizmu-2022-razom-z-visit-ukraine>

10. Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
11. Економічна статистика / Туризм. Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму (2000–2021 рр.). Головне управління статистики у Хмельницькій області. URL: http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/statinf/tur/tp_r.htm
12. Зарубіна А.В., Онуйко Ю.Ю., Щербатюк Н.І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ. ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО Випуск № 48 / 2023 URL: <file:///C:/Users/Creator/Downloads/222796-2145-1-10-20230323.pdf>
13. Закон України «Про туризм» 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Зарубіна А., Сіра Е., Демчук Л. Особливості туризму в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-14>.
15. Колосінська М.І ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ВИДІВ ТА ФОРМ ТУРИЗМУ <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/30.pdf>
16. Кифяк В.Ф. Організація туризму / В.Ф. Кифяк. – Чернівці: Книги – XXI, 2008. – 344 с.
17. Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Н.М. Ганич. – К.: Знання, 2008. – 661 с.
18. Покутня Я. О., Мозгова Д. Р. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/13571/1/PERSPEKTIVNI%20NAPRI%D0%90MKY.pdf>
19. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. Liga 360. 1995. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Z950324?an=475921> (дата звернення 12.03.2023).
20. Подорожі під час війни: де дозволено відпочивати і як безпечно організувати мандрівку. Кременчуцька газета. 2022. URL:

<https://kg.ua/news/podorozhi-pid-chas-viyni-de-dozvoleno-vidpochivati-i-yak-bezpechnoorganizuvati-mandrivku>

21. Програма розвитку туризму в Хмельницькій області на 2021–2025 роки. URL: <https://www.adm-km.gov.ua/?p=78829>

22. Тарасовський Ю. Куди і як подорожували українці під час війни. Join UP! показав результати й тенденції 2022 року. Forbes. 2022. URL: <https://forbes.ua/news/kudi-i-yak-podorozhuvali-ukraintsi-pid-chas-viyni-joinup-pokazav-rezultati-y-tendentsii-2022-roku-09022023-11629>.

23. Туризм на Хмельниччині в умовах війни: чи є попит на відпочинок та які напрямки обирають. URL: https://ye.ua/podorozhi/60603_Turizm_na_Hmelnichchini_v_umovah_viyni_chi_je_popit_na_vidpochinok_ta_yaki_napryamki_obirayit.html

24. Час кризи та виходу на нові ринки. Join up. 2023. URL: <https://joinup.ua/uk/news/chas-krizi-ta-vihodu-nanovi-rinki-zvit-2022-roku/>.

25. Чубрей О. С., Зарубіна А. В., Голубець І. М. Ринок туризму: пандемічні проблеми та новітні перспективи. Наукові перспективи. 2022. № 1 (19). DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1\(19\)-391-403](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1(19)-391-403).

26. Шум А. ТОП-10 найкращих гірськолижних курортів України. Отпуск Тайм. 2022. URL: <https://otpusktime.com/uk/krainy/girskolyzhni-kurorty-ukrayiny/>.